

ΟΣΟΙ ΔΙΚΑΙΑ ΝΙΚΗΣΑΝ

Μέσο: ΑΥΓΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 1/3/2015 Ημ. Αποδελτίωσης: . . 1/3/2015

Σελίδα: 38

Όσοι δίκαια νίκησαν

*Με τέτοιους όμως τρόπους ποτέ
δεν θα μπορούσε κανένας νόμος
να σταθεί, αν, όσοι δίκαια νικούν,
τους βάζαμε στην άκρη, και
φέρναμε μπροστά αυτούς που
πίσω ξέμειναν.*

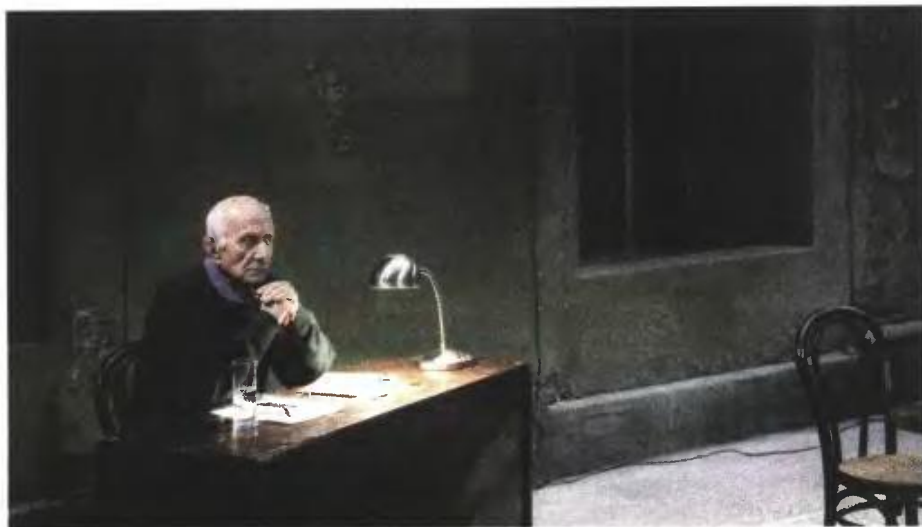
Σοφοκλής, Αίας (μετ. Δ.Ν. Μαρωνίτης)

➤ Πώς ακούμε ένα δράμα να διαβάζεται; Τι προσέχουμε και τί όχι; Δυο φορές μας δόθηκε η δυνατότητα το τελευταίο διάστημα να ακούσουμε την εξαιρετική μετάφραση του Αίαντα του Σοφοκλή του Δημήτρη Μαρωνίτη (ΜΙΕΤ, 2012), πρώτα να διαβάζεται ολόκληρη απ' τον ίδιο και μετά, σπασμένη στα τρία, με την Αμαλία Μουτούση και τον Γιώργο Γάλλο να τον συνοδεύουν. Είναι εντυπωσιακό το πόσο ακούμε τις λέξεις σε συνάρτηση με τις εμπειρίες μας! Το πόσα γίνονται ανάγλυφα και ζωντανεύουν στην ακοή μας χάρη στις αλυσίδες συνειρμών που τροφοδοτούνται απ' όσα ζούμε καθημερινά και το πόσα χάνονται τελειώς ή είναι λιγότερο ευδιάκριτα και τα προσπερνάμε. Λέξεις που διαφέρονται διαφορετικά ανάλογα με τις περιστάσεις.

Μέσα στα τόσα που άκουσα οι φράσεις που μπήκαν σαν μπότο πιο πάνω μου έκαναν ιδιαίτερη εντύπωση ενώ παλαιότερα μπορεί να μην τις πρόσεχα καθόλου.

➤ Είναι λόγια του Αγαμέμνονα. Συνδέει την ισχύ και μακροβιότητα των νόμων: («...ποτέ δεν θα μπορούσε κανένας νόμος να σταθεί...») με ό,τι εκείνος θεωρεί αξιοκρατία: δεν μπορούμε «να βάζουμε στην άκρη όσους δίκαια νικούν και να φέρνουμε μπροστά αυτούς που πίσω ξέμειναν».

➤ Δεν υπάρχει περιοχή στον πλανήτη όπου να μην τιμάται από την κοινωνία ο άριστος. Ο κνηγός, ο τοξότης, ο ποιητής, ο επιστήμονας, ο δάσκαλος. Οι οργανωμένες κοινωνίες βραβεύουν τους άριστους. Θυμάμαι τον θαυμασμό και την ικανοποίηση που νιώσαμε πριν από πολλές δεκαετίες, όταν ο γιος οικογενειακού φίλου μπήκε στο Πολυτεχνείο που ήταν το δυσκολότερο εκπαιδευτικό ίδρυμα της χώρας. Κι όταν η ελληνική ομάδα κέρδισε στη Λισσαβόνα την Πορτογαλία δεν ξεσπκώθηκε η χώρα ολόκληρη; Το Νόμπελ στον Σεφέρη πόσα

Φωτογραφία: Ανδρέας Σιμόπουλος/ FOSPHOTOS

στήθη γέμισε χαρά;

➤ Στο Πανεπιστήμιο Χούμπολντ του Βερολίνου ανεβαίνοντας την κεντρική σκάλα για να μπεις στην αίθουσα τελετών βλέπεις τις φωτογραφίες των 34, αν θυμάμαι καλά, διδασκόντων του ιδρύματος που έχουν τιμηθεί με το Βραβείο Νόμπελ.

➤ Το ζήτημα είναι να είσαι βέβαιος πως το παιχνίδι δεν ήταν στημένο, και πως τον τίτλο, το χρυσό μετάλλιο, το βραβείο, το κύπελλο, την υποτροφία, την επιπλέον χρηματοδότηση, την αριστεία κατέκτησαν «εκείνοι που δίκαια νίκησαν».

➤ Έχουμε κάθε λόγο να είμαστε δύσπιστοι: τόσες πολλές είναι οι φορές που η απονομή της αριστείας είναι συνέπεια υπολογισμών και συσχετισμών δυνάμεων. Ποιος ξέχασε την πιεστική παρέμβαση εκπροσώπων της ελληνικής πολιτείας για να μην πάρει το Νόμπελ ο «κομμουνιστής» Καζαντζάκης ή τα βραβεία που δόθηκαν σε συγγραφείς μόνο και μόνο για να τιμηθεί η χώρα καταγωγής τους;

➤ Μετά, ο ξέφρενος ανταγωνισμός μπορεί να γίνει απάνθρωπος ή να υπονομεύεται από συμφέροντα. Δεν θέλουμε μια αρωστημένη ανταγωνιστικότητα που θα δικαιώνει τις κοινωνικές ανισότητες και θα προσπαθεί να πείσει ότι εκείνοι που σε κάποια φάση της ζωής «πίσω ξέμειναν» φαίνε αποκλειστικά οι ίδιοι γι' αυτό. Ούτε όμως θέλουμε μια κοινωνία

➤ όπου στο όνομα μιας εικονικής ισότητας θα ντρεπόμαστε να βραβεύσουμε τους καλύτερους. «Πρώτοι στα μαθήματα, πρώτοι στους αγώνες», έλεγαν κάποτε κάποιοι. Αυτό δεν είναι ελιτισμός. Γιατί μια τέτοια ελίτ ούτε αποκτά «μονιμότητα» ούτε αναδεικνύεται χάρη στα προνόμια που έχει αλλά χάρη στη σκληρή δουλειά και στις ικανότητές της.

➤ Η αριστεία είναι ρετινιά όπου και όποτε δεν έχει διασφαλιστεί ότι η απονομή της ήταν προϊόν δίκαιης κρίσης. Η αριστεία είναι απάτη και εμπαιγμός αν δεν έχει διασφαλιστεί η αξιοκρατική αξιολόγηση των διαγωνιζομένων. Ο νέος Υπουργός Παιδείας, άνθρωπος ακέραιος και καταξιωμένος επιστήμονας ο ίδιος, καλείται να συμβάλει στη διαμόρφωση των θεσμών που θα εγγυηθούν την απονομή της αριστείας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και της έρευνας στα Ιδρύματα και στα άτομα που το αξίζουν.

➤ Η δημιουργία μηχανισμών που θα διασφαλίζουν την αξιοκρατική κρίση για την απονομή της αριστείας είναι από τα πιο ευαίσθητα και δύσκολα ζητήματα, η αντιμετώπιση των οποίων εκκρεμεί. Αυτό δεν μπορεί να γίνει απ' τη μια μέρα στην άλλη. Ούτε όμως μπορεί να αγνοηθεί η αναγκαιότητα επίλυσής τους και το πράγμα να παραπεμφθεί στις ελληνικές καλές δες. Είναι το σοίσχημα της εποχής.

ΝΙΚΟΣ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ο Νίκος Χατζηνικολάου είναι ιστορικός της τέχνης, ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης